

Seinasti føroyski snøris-túrurinn við Rock All

Nú verður nogv skrivað um Rock-All. Men mest tykir mær verður skrivað um, at Føroying- ar hava søguligan rætt til hesar havleiðir, til at teir vóru har fyrri slakari öld síðani og upp til fyrri hálfari öld síðani, og tað er sjálvandi alt gott at siga um tað, hvørt føroyingar ella bretar vóru fyrstir at fara upp á steinin.

Men nú ið bretar hava gjørt lóg um, at hesin steinur er ein partur at Stóra Bretlandi og liggur undir skotskum rættarøki og síðan ætla at leggja allan henda stóra grunn inn undir seg og harvið útiðhýsa føroyingum og øðrum haðani, kundi kanska ikki verið av vegnum at gjørt vart við, at tað er ikki beint, tá t. d. myndablaðið »Eygad« í nr. 9 fyrri í ár skrivar, at føroyskur fiskiskapur á Rockall grunninum helt uppat fyrri einum hálvt hundrað árum síðan. Ti ivaleyst munnu skip úr Føroyum hava vitjað hagar av og á hesi seinastu 50 árin eisini. Og áhugavert hevði verið, um onkur gjørdi vart við seg og segði frá føroyskum fiskiskapi við Rokkin hesa tíðina eisini.

Eg vil nú loyva mær at siga frá einum túri til Rokkin, sum eg ivaleyst haldi var seinasti túrur, sum føroyskt skip gjørdi hagar, meðan enn eingin átti Rokkin og tann stóra grunnin har, og sum møgulega var tann beinleiðis atvoldin til, at Bretland 1979—1955 sendi H. M. S. Vidal við helikoptara at seta Union Jack niður á steinin og múra eina koparplátu fasta á hann, sum segði frá, at hesin steinur var teirra ogn.

Á sumri 1955 fiskaðu sluppin »Vársól«, sum Petur Dahl í Havn átti, undir Føroyum í tíðini frá fyrst í mai til út um hálvan juni. Fiskiskapurin var ikki stórur, og hildið var best at fara at royna Føroya Banka ella Rock All.

Um jóansøku varð farið av Tvøroyri til Sandvíkar eftir einum máni og so av stað. Manningin taldi 8 mans, teir vóru hesir: Skipari var Jákup Andrias Poulsen, sáli, úr Gøtu, bestimaður Teodor Dahl, Funningi, sum nú er bústandi í Havn, 2. bestimaður var Jógvan Hansen úr Køkinum í Gøtu, motorpassari Tummus Poulsen av Kák í Havn, og hinir vóru Hjalgrim Poulsen, sonur Jákup Andriasar, Petur Huus, Gøtu, Dánjal Poulsen, Sandvík og eg.

So varð sigit út á bankan og kastað dagin eftir. Sjei snøri — snellan var tá ikki vörðin vanlig á føroyskum skipum. Har bar einki til — ein havtaska var allur fongurinn.

So gekk leiðin til Rock All. Eg haldi, at tað var hósdagin, at Teodor, sum var einsamallur á dekkinum, meðan dagurði varð skaffaður, legði stilt og kastaði. Ikki meri enn komin í botn rópar hann, at »hann kennist« og dregur og kemur at borði við tveimum alstórum toskum. Dogurði fekk loyvi at vera dogurði. Tað var skjótt at hvørt snøri var niðurløyst og kastað varð, og tá kom longu Teodor aftur við tveimum av sama slag. Allir kendu beinan veg í heimtanum og komu upp við toski, summir við tveimum.

Men hetta vardi bert eina løtu — alda kom í sjógvin og kennið minkaði burtur. Vit lógu henda dagin o. u. 1,5—2 fjórðingar vestur úr Rokkinum. Vit royndu at flyta, men einki bar til. Hann lá við góðveðri av útsynningi — og Jákup Andrias, ið var kunnugur har, segði, at vit skuldu einki vænta, so leingi sum hann var útsynningur í ættini, ti tá var altíð sið alda, og summarfiskur fekkst ikki, tá alda var í sjónum. Og so var. Vit lógu so har og royndu ymsa staðni vestur úr og útsynning úr steinum bæði ytri og innari; men tað var bert onkur lota, tá slættest var í sjónum, at vit finga nakrar toskar — ti tað var bert reinan tosk vit finga og so einstakar stórar longur — eg kann ikki minnst, at nakar smáfiskur var ímillum, men eg skal ikki siga tað fyrri vist. Toskurin, ið vit finga, var nakað sum helvt um helvt av tí blanka slagnum, stytttri og tjúkkari við stuttum heysi og kanska heldur fleiri enn hinir myrku gráu við langari gron.

Ein dagur var tó, tá tað var slætt í sjónum, men tað var sunnudagur og varð tí ikki kastað. Men so kom mánamorgun við somu góðu líkindum. Vit kastaðu tá umleið 300—400 metrar frá sjálvum Rokkinum, og tað stóð á at draga. Og vardi hetta til nakað aftan á middag, tá kom aftur alda, og kennið minkaði burtur í einki. Men tá lá hon eisini borðfull — og slagði var tað sama.

Alla hesa tíðina, ið vit lógu við Rokkin, vóru vit einasta skip.

Ein dag sou vit á einum lár, sum vit hildu vera ein trolara — tað kom vestan úr havi við kós í ein landnýrðing. Og Jákup Andrias helt, at helst áttu trolarar at royna nakað langt úti vesturi, har ið botnurin var betri. Men um leiðina nærindis Rokkinum royndi einki skip — hvørki bretar ella aðrir.

Tá vit høvdu verið við Rokkin einar 2—3 dagar, vóru vit varigir við eitt flogfar, og tað dreyaði av frá kósini og kom ímóti okkum, flegg fram við og hvarv móti landi. Eg dugi ikki at minnst, um nakar fiskur var á dekkinum henda dagin ella ikki, men helst hava nakrir fiskar

verið í kassanum, ti vit vóru sjáldan eigasórir. — Hetta endurtók seg hvønn dag, meðan vit lógu har; seinnapart á degi kom flogfarið inn yvir okkum vestaneftr og so eystur eftir móti landi; og mundi hann sum oftast siggja nakað av fiski í fiskakassanum.

Men henda nevnda mánadag sá hann so eitt vakurt dekk, hon lá borðfull við slagsiðu av stórum toski. Kanska tað vóru myndirnar hann tók av hesum vakra fongi, sum finga bretar at manna helikoptara og seta Union Jack niður á hendan stein, ið einsamallur og fjar-skotin stendur úti á Atlantshavi og síðan kunngerat at Stóra Bretland hevði annekterað Rock All. — Og harvið seta 3 mila, ella var tað longu tá 4 mila, fiski-mark um henda stein, sum føroyingar hava roynt við út móti eini öld ella meir. — Tá vit vóru heimkomnir, vardi tað ikki

leingi, til vit høyrdu, at bretar høvdu kannað sær Rock All. Tað vildi við øðrum orðum siga, at har ið vit nakrar fáar vikur frammanundan við fullum og sjálfvilligum rætti høvdu fiskað og fingið vissu um, at ørgrynna av fiski fanst, har varð okkum nú bannað at koma. Ein nýðist at spyrja: Við hvørjum rætti gera bretar hetta mótvegis føroyingum? Ti hetta, sum her er sagt frá, kundi bent á, at tað er helst mótvegis føroyingum, at hetta varð gjørt. — Helst munnu allir eldri fiskimenn í Føroyum, sum kenna til fiskiskap við Rokkin, vera á einum máli um, at tað er stórur órættur móti føroyingum, um teir nú skulu útiðhýsa her — úti á viðum havi oman á øll tey øki, teir missa har, sum ávis lond eiga fiskigrunnarnar.

Carl K. Mouritsen
Tórshavn

Samgongumøguleikarnir

Eg hoyri ikki til millum teirra, sum vænti, at ymiskar landsstýrissamgongur gera hol í sjógvin í føroyska samfelagnum og føroyskum politikki.

Við tí 4-flokkaskipan (+ Sjalvstýrið og Kj. Mohr) vit í veruleikanum hava fingið í Føroyum, eru stórar broytingar ikki at vænta. Broytingarnar frá vali til val eru smáar, veljararnir tykjast sera flokstrúgvir, ríknir í rætt av tí ítróttarkappingarand- anum, sum altíð valdar seinastu dagarnar upp undir val.

Tær ymsku samgongurnar, sum hava verið í sjeiti- og seksti-árunum hava verið eftir reseptini eitt lodd av íhaldi móti einum lodd av framburði, hava sýnt, at munurin millum flokk- arnir heldur er í orðum enn í gerðum, ringt er í hvussu so er at siggja mun í praktisku úrslitunum.

Tjansurin man vera nógv størstur fyrri at Javnaðar- Samband — Sjalvstýrissamgong- an heldur áfram, nú hon ikki misti meirilutan. Men tó eru ymsir spurningar, sum hóast alt gera tað eitt sindur tungt at fara undir 3. skeiðið saman.

Henda samgonga hevur ikki verið meira óheppin enn aðrar. Myndin av einum rættuliga dugnaligum (og her eigur lóg- málur mesta heidurin) stýri við einum jarðbundnum praktiskum taki um politikkinn, hevur verið vanlig millum manna.

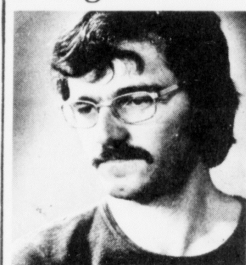
Hinvegin hevur hetta lands- stýrið — vit vita ikki, um orsök- irlar eru íhald hjá einstakum flokkum í samgonguni — ikki sýnt vilja til at taka prinsipiellar støður í týðandi málum, støður, sum ein langtíðarpolitikkur kundi lagað seg eftir. Hesin vantandi viljin samanborin við meira reystmæltá prinsippoli- tikkin hjá Tjóðveldisflokkinum í týðningarmiklum málum sum EEC-málinum og fiskimarks- málinum, tykist at hava verið til fyrirum fyrri andstöðuflokkar- nar, sum serliga hava vunnið tær ungu atkvøðurnar.

Hóast freistingina at taka upp hina gomlu samgonguna, har Javnaðarflokkurin tykist at hava havt tað rættuliga lætt, so

má hetta tó mana til eftirtanka.

Sjalvstýrisflokkurin fekk sum einasti landsstýrisflokkur fram- gongd, men var hetta neyvan óvænnað, so sum hann nú yvir-

Í dag:

Kjartan Hoydal
fiskifrøðingur

hevur hevur lagt dent á at fara seg meira fram í politikki, men tá hann er frá, fekk landsstýrið eitt eftir føroyskum viðurskift- um rættuliga týðuligt svar frá veljarunum, meðan harðasti andstöðuflokkurin Tjóðveldið fekk fitta framgongd einaferð enn.

Ringt man vera at fáa sam- starv í lag millum Javnaðar- flokkinn og Sjalvstýrið øðrumeg- in og Tjóðveldið hinvegin, stórar munur í sjónarmiði, arbeidstili og persóntrupulleikar er í vegin. Høvuðsatfinningin hjá Javnað- armonnum og Sjalvstýrismonn- um er, at Tjóðveldisflokkurin ikki visir á, hvussu reystmæltá politikur hansara skal færast út í praktiskan politikk.

panelið

Men hesi atfinning tykist vel- arafjöldin ikki at hava givið gætur. Tá Tjóðveldið í tí sund- urskraðda líki, hann hevur verið í upp undir hetta val kann fylkja so mikið nógv fólk um sjónarmið sini, so er hetta ein klárur dómur frá veljarunum, sum má takast við í metingum um møgular samgongur.

Nevnt hevur eisini verið um eina møgulega samgongu við Fólkaflokkinn í staðin fyrri Tjóð- veldið. Samstarv millum Javn- aðarflokkinn og ein Fólkaflokk, har hin heldur ódámliði fólka- flokksandin frá fjóruti og fimti- árunum tykist hava fingið nýggjan gróður, man geva mongum javnaðarmonnum held- ur beiskan smakk.

Stutt, hava sjónarmið Tjóð- veldisflokksins havt stóra og vaksandi undirteku millum vel- jararnar. Móti hesum stendur at- finningin, at hetta bert er rumb- ul og einki veruligt hald er í poli- tikkinum.

Her er bert ein móguleiki, um landsstýrisflokkarnir ikki ynskja at rættuliga týðuligt svar frá veljarunum, meðan harðasti andstöðuflokkurin Tjóðveldið fekk fitta framgongd einaferð enn.

Ringt man vera at fáa sam- starv í lag millum Javnaðar- flokkinn og Sjalvstýrið øðrumeg- in og Tjóðveldið hinvegin, stórar munur í sjónarmiði, arbeidstili og persóntrupulleikar er í vegin. Høvuðsatfinningin hjá Javnað- armonnum og Sjalvstýrismonn- um er, at Tjóðveldisflokkurin ikki visir á, hvussu reystmæltá politikur hansara skal færast út í praktiskan politikk.

Kjartan Hoydal

Í panelinum eru

Jógvan Arge	Andrew Isheim	Kristjan á Neystabø
Hilmar Bech	Bårdur Jacobsen	André Niclasen
Jóannes Dalsgaard	Óli Jacobsen	Johan Nielsen
Sigríð Dalsgaard	Steinbjørn B. Jacobsen	Kári D. Petersen
Atli Dam	Hans Jørgensen	Marita Petersen
Signar Dam	Heðin Klein	Sigmund Poulsen
Birgir Danielsen	Jacob Lindenskov	Axel Skoubo
Hans Holm	Sverre Midjord	John Smith
Kjartan Hoydal	Johan Mortensen	
Finnbogi Isaksen	Johan Hot Mortensen	

— eg havi
lisið tað
í
sosialinum
sjálvandi!!

